

Posudek diplomové práce Matěje Pavelky

Prý tu ještě jsou. Kdo? A kde?

Matěj Pavelka má schopnost tvořit obrazy — je to dovednost, kterou si v průběhu studia osvojil. Našel formát, který dokáže nejlépe ochočit a používat pro to, co chce sdělit. Jeho diplomová práce navazuje na předchozí série, kde na velkoformátových linorytech (resp. linorytových matricích) zprostředkovával mezigenerační setkávání se — i nesetkávání se — se svou babičkou. Matěj citlivě rozvinul situaci, do které vnesl víc vrstev a poloh, a vytvořil tak scénu, která byla stejně tak povědomá jako matoucí. Připomněl divákům různá setkání s rodinnými příslušníky jiných generací. Jak si můžeme rozumět? Jak nás druhý člověk může obohatit o svůj pohled? Jaké jsou limity takových setkání? A jaké empatie jsme schopni?

V posledním cyklu obrazů zpracovává téma opuštěného domku příbuzné, která náhle odešla. Jsme zvyklí některé lidi potkávat jen v určitých kulisách — nemusí to být nutně jejich bydliště, ale je to jejich přirozené prostředí, se kterým srostli. Tento habitat se tak stává zprávou a důkazem, dlouho kultivovanou scénou a dějištěm jejich života. Kolik toho o nás vypovídá prostředí, které obýváme a které si léta přizpůsobujeme svým potřebám? Připomíná mi to projekt *700 Nimes Road* americké fotografky Catherine Opie, která v letech 2010–11 dokumentovala interiér domu Elizabeth Taylor, aniž by se s ní kdy setkala nebo spolu promluvily. Vznikl tak portrét pouze skrze nahlédnutí do intimity domácího prostředí této hollywoodské divy. Matějova práce není ani konceptuální ani nepracuje s portrétem konkrétní osoby, ale vědomě pracuje s nostalgií a sentimentem, používá atributy a detaily, které jsou mnohým divákům více než povědomé. Vytváří tak pocit důvěrně známého prostředí — a zároveň určité nepatřičnosti, jako když se najednou ocitnete na návštěvě, ale jste tam sami a hostitel odešel...

Nabízí se otázka, nakolik jsou Matějovy obrazy spjaté se střeoevropským kontextem a zda mají sílu oslovit i diváky, kterým budou lokální kódy cizí. Téma je ale natolik univerzální a silné, že bych se toho spíš nebál. Podobně jako Neo Rauch, který ve svých obrazech používá barevnou paletu umakartových 70. let východního Německa, která formovala jeho vizualitu, což jeho obrazům spíš dodává něco unikátního a neubírá to na sdělnosti.

Matějovy obrazy jsou silné a dobře pracují s určitým typem detailu, materiálem, povědomým vzorem, designem nábytku. Nejsou to dokumentační záběry — vždy tam funkčně zapojí nějaký podivný zcizující detail. Někdy dráp, který diváka zachytí a nechá ho nad obrazem přemýšlet. Všechny scény jsou zachyceny v jakémsi bezčase. V denním světle, bez dramatizujících efektů, přesto obrazy vykazují tísnivou intenzitu, která diváka nutí přemýšlet. Jsou tu ještě?

Matějovu práci považuji za velmi zdařilou a navrhuji hodnocení 1.

